

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

1 Si sit causa patens, juris non quæritur ordo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

¶ Probatur] In originali hac additur, si perfectum esse debeat.

C. XXVI. ¶ Item lib. 9. Cod. tit. a ad legem Julianam reprobationem. In pp. Theodosius ac Valentinianus. A. A. Florentino.

7. Scdere, qui ad honoris insignia non ambitione, vel pretio, sed probate vita, & amplitudinis tue. 6. solent testimonio promoveri: ita sane, ut quibus hi honores per sedistur, vel per nostram fuerint electionem commissi, iurati inter gesta depromant, se pro administrationibus forendis neque dedisse quidpiam, neque daturis unquam postmodum fore, sive per se, sive per interpositam personam in fraudem legis, sacramentique, aut donationis, venditionisve titulo, aut alio velamento cuiusque contractus: & ob hoc (exceptis salariis) nihil penitus tam in administratione positos, quam post depositum officium pro aliquo pacifico beneficio tempore administrationis, quam gratuito incurrerint, accepturos. Et licet neminem divini timoris, contemnendo iurandum, arbitremur immemorari, ut saluti propriæ illum communitio anteponat, tamen ut ad salutis timorem etiam necessitas periculi subiungatur, si quis ausus fuerit præbita sacramenta negligere, et adversus accipientem, sed etiam adversus datam, accusandi cunctis tanquam publicum crimen, concedimus facultatem, quadrupli poena eo, qui convictus fuerit, modis omnibus feriendo.

C. XXVII. ¶ De eodem. Item Paschalis Papa.

¶ Patet simoniacos, veluti primos & præcipuos hæreticos, ab omnibus fidelibus respiciendos, & si communi non respiciantur ab exteris potestariis opprimendos. Omnia enim crimina ad comparationem simoniæ hæreticis quasi pro nihilo reputantur.

¶ Item si veritas exemplaribus post caput sancimus, omnia in scripturis Paschalis, & capite isto, Patet sequitur continenter sub illa Gratiani verba, His breviter, &c.

Hæretici præmissi ad ea venimus, que ecclesiæ severitate disciplina parate est missi, splendentes, quibus accusantibus, vel testificantibus quilibet sint conveniendi, quo iudice quisque debeat condemnari, vel absolvi: si causa vitata sit, quo remedio possit sublevari, si accusator desierit, an reus sit cogendus ad purgationem. Et ut facilius pateat quid sit veritas, exemplum ponatur sub oculis, in quo auctoritates hinc inde controversantes distinguantur, & qui sanctissimi Patrum sanxerit auctoritas, liquido intuetur.

CAUSA II.

¶ Vidam Episcopos de lapsu carnis à leico impetitur. Duo monachi, unus subdiaconus, & duo leuite adversus ipsam religionem serunt. A metropolitano suo sunt se persequari. In ipsa venustatione cepti, & tria ex rebus deficiunt, sive promissione cepti, sive canonica examinatione reprobati. Explicatur tamen Episcopus, quia crimen ejus notorium erat.

1. Hic primus queritur, an in manifestis iudicariis ordo sit requirendus.
2. Secundo, an expellendus ab aliquo sit iudicandus.
3. Tertio, quæ pars sit ferendi, qui in accusatione, vel testificatione defecerit.
4. Quarto, an duxerit testimonium sit condemnandus.
5. Quinto, si deficiente accusatorio sit cogendus ad purgationem.
6. Sexto, si remedium sit dandum ei, qui causa dilationis vocem appellacionis cohibuit.
7. Septimo, si laici, monachi, vel quilibet inferiorum ordinum in accusatione majorum sint audiendi.
8. Octavo, quomodo debeat fieri accusatio, an in scriptis, an sine scriptis.

a Tit. 27. l. 6. b al. fia. c al. illi.

QUESTIO I.

¶ Vid autem nullus sine iudicario ordine damnari solet, auctoritarius multa probatur.

C. I. ¶ Damnum non valet, nisi aut convictus, aut sponte confessus.

De eo namq. ait August. b. m. 10. de utilitate penitentia.

¶ Notandum in quæquam sententiam ferre non possumus, nisi aut convictum, aut sponte confessum.

C. II. ¶ De eodem. Item Constantinus Imperator.

¶ Index * criminofum discutiens, non ante sententiam proferat capitalem, quam aut reum se ipse confiteatur, aut per innocentes testes convincatur.

¶ Habetur caput hoc Cod. Theod. l. 1. tit. 4. in legis prime interpretatione, item in capitulis Hadriani, c. 17. & c. 5. c. 116. the 1 idem reglarum Augustinus, & eidem verbis.

¶ Hoc] Absens ista ab uno ex per-vulgis exemplaribus.

C. III. ¶ De eodem. Item Gregorius lib. 8. epist. 70.

¶ Sicut & sine iudicio quæquam nolumus condemnari, ita que iuste & diffinita fuerint, nulla patimur excusatione differri.

¶ Iuste] Absent vox ista ab originali. In uno autem manu-scriptis Gratiani est, iusta sunt diffinita sententia.

C. IV. ¶ De eodem. Item Eleutherius Episcopus ad Episcopos Gallie.

¶ Nihil e[st] contra quemlibet accusatum] absque legitimo, & idoneo accusatore fiat. Nam & Dominus noster Iesus Christus Judam furem esse sciebat; sed quia non est accusatus, ideo non est eiectus.

C. V. ¶ De eodem. Item Felix Papa I. ad Paternum Episcopum.

¶ Primates e[st] accusatum discutiens Episcopus, non ante sententiam proferat damnationis, quam Apostolica i fressi auctoritate, aut reum se ipse confiteatur, aut per innocentes, & canonicè examinatos regulariter testes convincatur. Alter irritam esse censemus, & injustam Episcoporum damnationem, & idcirco à synodo retractandam, ita ut oppressis ab omnibus in cunctis sub-veniant causis.

¶ Apostolica fressi auctoritate] Hæc addita sunt exemplare Felici & Zepheriani. Nam damnari Episcopi sine consensu & auctoritate Romani Pontificis nec tunc poterant, nec nunc possunt.

C. VI. ¶ Multi per tolerantiam sustinendi sunt, quævis sententia divini iudicii sunt condemnati.

Item decrevit Zepherinus Papa. ¶ Item August. 1.

¶ Nus ex vobis me traditurus est. ¶ Bene dixit, g, ex vobis, & non ex nobis. Ex vobis enim est, à quibus per iudiciariam potestatem confessus, aut convictus, exclusus non est. A me vero, qui nullis indigeo argumentis, & omnia certissime novi, separatus & divinus est. Tale enim est, ac si diceret, est ego eum per oculi iudicii sententiam damnatum habeo, vos tamen adhuc illum per tolerantiam sustinetis.

¶ Augustinus] Sic in multis vetustis exemplaribus: quævis verba huius capituli apud S. August. non sunt inventa.

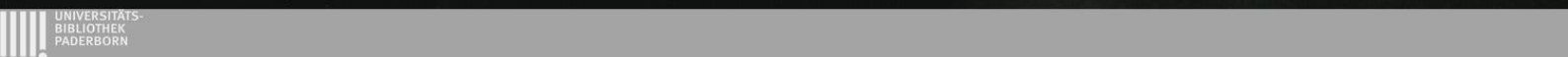
C. VII. ¶ Nullum servetur iudicium, nisi rationabiliter habuerit.

Item Gregorius homini defensori eam in Hispaniam, lib. 11. epist. 70.

¶ Nprimis h[ab]e[re] requirendum est de persona Presbyteri dilectissimi & fratris & Coepiscopi nostri Iannarii,

a sup. ca. multi. * In capitulis per Hadrianum collectis. c. 57. Cap. 3. c. 156. Dure. l. 16. c. 6. Pam. l. 4. c. 111. b Anfl. 3. c. 30. c Anfl. 3. c. 14. Poly. l. 5. tit. 1. Pam. l. 4. c. 111. d Absent ista ab orig. m.

e Zepherinus epist. 1. ad Episcopos Sicilia usq. ad vers. alter. Anfl. 3. c. 68. Dure. l. 1. c. 157. Top. 1. c. 2. 41 & 247. Pam. l. 4. c. 13. 11. q. 3. irritam. f Absent ab epist. Zepherini. g Zepherinus loco proxime indicato. g Math. 26. h Anfl. 3. c. 99. i forte legendum, & dilectissimi.

& si ita se veritas habet, sicut ejusdem Episcopi petitio continet, in ecclesia, atque in loco suo, modis omnibus idem Presbyter revocetur. Si autem dictum fuerit, quia contra ipsum causa aliqua mota, sive probata est, subtiliter ipse presense, & pro se rationem reddent, querendum est & genus causae, & modus probationis, ut ex hoc colligere valeas, utrum adhuc in exilio i demorari, an certe in ecclesia sua, & officio suo debeat revocari. ¶ De Episcopi supradicti persona hoc statuendum est, ut si nulla contra eum criminalis causa, quae exilio vel depositione digna est, mota sive probata est, is qui eo superstitie Episcopus perverit, ac contra canones in ecclesia ejus ordinari praesumpit, sacerdotio privatus, ab omni ecclesiastico ministerio repellatur. Qui etiam eidem dilectissimo Ianuario fratri, & Coepiscopo nostro tradendus est, ut ab ipso in custodia habeatur; aut certe ab eo ad nos per omnia transmittatur. Episcopi vero, qui eum ordinaverunt, vel ordinationi ejus consentientes interfuerunt, sex mensibus Dominei corporis & sanguinis communitate privati, agere poenitentiam decernantur in monasterio, & si praedictus Ianuarius loco & ordini suo modis omnibus reformetur. Si vero costrumone privati, mortis contigerit imminere periculum, benedictio eis viaticum non negetur. Si autem Episcopi in praedictum 2 condemnationis vel depositionis memorati Episcopi, sententiam iudicis concessisse, ac talia fecisse non sua sponte passi fuerint, & tempus eis abbreviandum est, & modus poenitentiae temperandus. Si vero ille, qui locum ejus invasit, de hac fortasse luce migravit, & alter est ordinatus, quia levioris a culpa videtur (cum non quasi isti superstiti, sed successisse defuncto videatur) Episcopus illi officium in illa ecclesia tantummodo interdicitur, ut in alia ecclesia, quae sacerdote vacaverit, si electus fuerit, possit esse Episcopus, ad Malachianam tamen ecclesiam nunquam aliquo modo reverfurus. ¶ Gloriosus autem Comitoliolus, quidem praedictus Episcopus per violentiam, atque infractionem iuspius expendisse, vel dampnum perulisse dato sacramento firmaverit, eidem Episcopo restituere compellatur. Si e autem aliter, quam antefatu Episcopi petitio continet, actum esse forsitan perhibetur, subtiliter querendum est, & veritate cognita, cum Dei timore, quod iustitiae ordo suaverit iudicandum. ¶ Quis ergo Stephanus Episcopus odio a sui quaedam facta, & de falsis se capitulis accusatum, neque aliquid ordinabiliter factum, sed iniuste se afferri condemnationem, diligenter querendum est primo si iudicium ordinabiliter est habitum, id est, si alii accusatores, atque alii testes fuerunt. Deinde causam qualitas est examinanda, si dignus exilio, vel depositione fuit, si eo f. praesente, qui accusatus est, sub iuramento contra eum testimonium dictum est, si scriptus actum est, vel si ipse licentiam respondendi, & defendendi se habuit. Sed & de personis accusantium, ac testificantium subtiliter querendum est, cuius conditionis ejusque opinionis, aut ne inopes sint, aut ne forte aliquas contra praedictum Episcopum animositas habuissent, & utrum testimonium ex auditu dixerint, aut certo se fore specialiter testati sunt, si scriptis iudicatum est, & partibus praesentibus sententia recitata est. Quod si forte haec solenniter acta non sunt, nec causa probata est, quae exilio, vel depositione digna sit, in ecclesiam suam modis omnibus revocetur. Hi vero, qui cum contra Dei timorem & canonum statuta condemnaverunt, excommunicati in monasterio ad agenda poenitentiam sex mensibus mittenduntur, ita sane, ut si cuiquam eorum mortis contigerit

imminere periculum, viatici benedictio non negetur. Ipse autem, qui eo vivente locum ejus temerarie occupavit, privatus sacerdotio, ab omni ministerio ecclesiastico repellatur, atque eidem dilectissimo fratri, & Coepiscopo nostro tradatur, ut eum aut ipse ad nos transmittat, aut apud se in custodia habeat. Episcopi vero, qui eum ordinare praesumpserunt, vel perverit ipsius ordinationi praebere consentium, eidem communitate privati, sex mensibus ad agenda poenitentiam in monasterio deputentur. Si autem Episcopi in praedictum condemnationis, vel depositionis memorati Stephanus se metu iudicis concessisse, ac talia fecisse non sua sponte professi fuerint, tempus eis abbreviandum est, & modus poenitentiae temperandus. Si igitur is, qui praedictus Stephanus locum invasit, fortasse defunctus est, atque alius in ecclesia ejus Episcopus ordinatus est, illud de eo statuendum est, quod superius de causa fratris, & Episcopi nostri Ianuarii diximus. ¶ Quod si forte aliqua de objectis contra memoratum Stephanum Episcopum probata sunt, aliqua vero doceri minime potuerunt, cauta omnino consideratione penaliendum est, utrum leviora capitula, an certe graviora probata sunt, ut ex eis qualiter definitionem tuam formare debet possis scire. ¶ Gloriosus vero Comitoliolus, si supradictus Episcopus innocens esse claverit, quidquid ab eum abus ejus, vel ecclesiae ipsius ulit, ei sine aliqua reatu datione. Sed & quaecumque se in perfectionem ac violentiam ejus expendisse, vel dampnum eidem Comitoliolus reddat ac satisfaciat. Si autem Episcopus perulisse juraverit, eidem memoratus Comitoliolus Comitiolus reddat ac satisfaciat. Si autem Episcopus perulisse juraverit, eidem culpam commisisse teneat (quod abist), &c. ut f. a in causa monasterio. ¶ De persona Ianuarii Episcopi sciendum est, gravissimum, & contra leges esse actum, ut violentiam ecclesiae irabereetur, dum si quamlibet injuriam a quocumque Episcopo passus fuerit in ecclesia, injuriam in capitali pena percussit, & sicut majestatis reus, in omnibus de accusandi illius licentiam, ut hujusmodi series loquitur Codicis Epib. tit. vi. constitutione summa. Si quis in hoc genus sacrilegii proruperit, ut a ecclesia catholicas irruens, sacerdotibus & ministris aut ipsi cultui, locoque aliquid importet injuriam, & f. in eadem epistola. De persona Stephani Episcopi attendendum est, quia nec invitatus debuit iudicari. ¶ Contra haec si dictum fuerit, quia nec necessarium habuit, nec Patriarcham, dicendum est, quod de Apostolica (quae omnium ecclesiarum caput est) causa audienda, ac dirimenda fuerat: hinc de personis Episcopi perulisse dignoscitur, qui Episcopos alieni ecclesiae iudices habuit omnino suspectos. Quia ergo poenitentia non a suo iudice dicta nihil firmitatis operatur, testimonis hujus tenor offendit libro Codicis f. epib. tit. vi. ¶ Quod autem dicitur a feris suis accusatus, sciendum est, quia auditus dicitur accusatus, non vero de crimine & majestatis dicitur accusatus, ut plura de eo credendum sunt, si q. i. vel epistola epib. tit. vi. ante non existit. ¶ Quod autem dicitur Episcopus, quia se abente, aliquid sint viliissimi testati, hoc verum est, nullius esse momenti lege credendum est. ¶ Testes autem quales, vel cuius opinionis ad testimonium admittendi sunt, plurimum ostendunt, quae penes nulli habeantur in cogitatione

a aliter culpa. b al. condemnatur. c Ioo p. 8. ca. 3. 4. 5. 6. 7. d al. in dia. suo. e al. aut si alii accusatores, alii testis fuerunt. f al. aut si.

etiam faciunt, ut vilissimis testibus sine corporali diffi-
cultate credi non debeat. ¶ Quod autem dicitur, quia
nihil scriptis iudicatum est. legendus est titulus xlv.
libri vii. Codicis, quia scriptis debuit iudicari. Nam
ibi inter alia dicitur, atque præcipitur, ut sententia, quæ
sine scripto dicta fuerit, non nomen quidem sententiæ ha-
bere mereatur.

¶ [Exilio] In vulgatis sequatur, vel deportatione.
quæ vocis substantia sunt, quia neque in vestigio Gratiani, neq. apud
B. Gregorium legitur.

¶ [Si autem Episcopi in præu.] Hac usq. ad vers. Quod
si forte, addita sunt ex epistola: quemadmodum & paulo inferioris
a veris, dilatione, usq. ad vers. Si autem Episcopum, ut ora-
tionis casibus se exponitur. Nam Gratianus referebat se ad superio-
ra, in quibus habetur sententia, hoc modo, &c. ut supra de causa
Ianaui Episcopi. ¶ Errorum autem capitulum initia citantur ex
inferioribus casibus, sed relictis sunt, quemadmodum non ante se habe-
bat, nisi modis citandi Gratiano usque agnoscat.

C. VIII. ¶ Ultima sententia debet de
scripto fieri.
Item Codici libro septimo, titulo de sententiis ex brevisculo
recitandis. Impp. Valentinianus, Valens,
& Gratianus A.A.A.

Statutis generalibus iustissimis, ut universi iudices,
quibus reddendis iuris in provinciis permixtus fa-
cultatem, cognitio casuum ultimas definitiones de scriptis
recitatione profertur. Huius ad iudicium sanctioni, ut sen-
tentia, quæ dicta fuerit, cum scripta non esset, nec no-
men quidem sententiæ habere mereatur, nec ad resissi-
onem perpetam deceptorum, appellationis solemnitas
requiritur.

¶ In duobus vestigiis ecclesiæ hoc & sequens caput non habentur,
& hanc legem Codici B. Gregorius in precedenti capite mani-
feste indicaverat.

C. IX. ¶ De eodem.
Item concilio apud S. Medardum, Flamenarum
Rheimorum Archiepiscopus
dixit.

Legum a ecclesiasticorum consuetudo, & auctoritas
valis est, ut in casibus gestorum semper scripturam re-
quirant ad eos, ut qui ad sacrum fontem accedit, suum da-
re nomen precipiatur. Qui ad summum sacerdotium pro-
vehitur, decreto manibus omnium roborato eligitur.
Ordinatus autem à suis ordinantibus literas accipere
jubetur. Qui etiam ab ecclesiastica societate quolibet
excessu distinditur, libelli à inspectione aut recipitur,
aut eicitur. Sed & i qui accusatur, aut excommunicatur,
seu reconciliatur, per scripturam accusari, vel re-
conciliari jubetur. Et sic in ceteris huiusmodi in tantum
scriptura depositur, ut sicut beatus Gregorius e in com-
monitorio ad loannem defensorem ex Romanis legibus
sumens scribit: [Sententia, quæ sine scriptis profertur,
nec nomen sententiæ habere mereatur d.]

¶ Sed & qui in originali est, sed qui accusatur vel
excommunicatur, reconciliatur per scripturam accusari,
vel reconciliatur commendari jubetur, & sic, &c.

C. X. ¶ Regratus est, quem neq. contrallum,
neq. confessionem constat esse ecclesiam.
Item Nicolaus Papa Circaud & Turonensis
Archiepiscopus.

Quoniam fit tua fraternæ charitatis, quod iste Pres-
byter pauper, nomine Christophorus de sua angus-
tia ad nostrum elementum lachrymabiliter sit conque-
sus: dicens se falsis criminibus impetitur, & ab ec-
clesiis sua non convictum, neque confessum, irrationabi-
liter fuisse eiecitur. Nam, ut ipse refert, tua diligentia

a Extra de libelli actis. c. 1. Burch. l. 2. c. 197. l. 20 part. 6. cap. 269.
b Libellus scriptus, 1787. c. Supra. in prima. Cod. l. 7. tit. 44.
d. meretur. Jorg. & al. Alarid. f. 10 p. 6. c. 429.

per tres vices inquisitione facta, nulla in se neque de for-
mationis crimine, neque de homicidii confessione, i.
(de quibus impetebatur) reperti potuit culpa: nisi
quia sine pauperis causa, quæ petebantur, aut con-
fentire noluit, aut implere non potuit. Quæ sius tamem
emulus ultroneus egit, qui iniuste illius ecclesiam præ-
cipuit. Idcirco magnopere inonens reverentiam tua-
am, ut etiam quæ, te forte ignorante, Gieziaca cupidita-
te peracta esse videntur, tua fraternitatis censura celeri
emendatione corrigantur: scilicet restituendo ecclesie
proximam iam dictam sacerdotem, atque ei reddendo tua
pietate pristinum, quem perdidit, honorem, & nullatenus
canonica instituta alicuius temeritate contemni
permissas: quia facientem & consentientem par poena
constringit.

¶ [Confessione] Sicut emendatum ex plerisque vestigiis
exemplariis. Nam antea legebatur, confessione. Ius autem
habet, consensu.

C. XI. ¶ Antequam causa proleat, aliquis ex-
communicari non debet.
Item de libro constitutionum.

Nemo a Episcopus, nemo Presbyter excommuni-
cari alicuiquam, antequam causa proleat, propriam
quam ecclesiastici canones hoc fieri jubent. Si quis au-
tem adversus eam b excommunicaverit alicuiquam, ille
quidem qui excommunicatus est, majoris sacerdotis
auctoritate ad gratiam sancte communionis redeat: is
autem, qui non legitime excommunicavit, in tantum
abstineat tempus sacrosanctæ communionis, quantum
majori sacerdoti visum fuerit, ut quod iniuste fecit, ipse
iuste pariatur.

C. XII. ¶ Inertia & dubia iudicari non possunt.
Item Ambrosius in epistola 177. ad clerum, & in veris
plebem Hippocensem.

Nomen e Presbyteri propterea non ausus sum de nu-
mero collegarum ejus vel supprimere, vel delere, ne
divina potestas, sub cuius examine causa adhuc pendet,
facere viderer injuriam, si illius iudicium meo vellem
iudicio prevalere: quod nec in negotiis secularibus iu-
dices faciunt, quando cause dubitatio ad majorem po-
restatem refertur, ut pendente relatione aliquid audeant
commutare. Et in Episcoporum concilio constitutum
est, nullum clericum, qui nondum convictus sit, suspendi
à communionem debere, nisi ad causam suam examinan-
dam se non presentaverit.

C. XIII. ¶ Nec suspensio arbitraria, nec ante ex-
aminationem iustitiam aliquam em-
datur.

Item Melchias Papa Episcopus Hispanie.

Primo d semper ante omnia diligenter inquire, ut
cum iustitia & veritate definitis, neminem condem-
natis ante verum & iustum iudicium: nullum suspicio-
nis arbitrio iudicetis: sed primam probate, & postea
charitativam e proferte sententiam: & quod f vobis
non vultis fieri, alteri nolite facere.

C. XIV. ¶ Quæ ab accusatore prohibetur,
et qui recipiatur.
Item ff. lib. xlviii. tit. 8. de accusatoribus, & infiri-
pionibus, l. Qui accusare.

Prohibetur accusare alii propter sexum, vel etatem,
ut mulier, & pupillus. Alii propter sacramentum, ut
qui stipendium merent. Alii propter magistratum po-
testatemve, in qua agentes sine fraude in jus vocari b
non possunt. Alii propter delictum proprium, ut infam-
es. Alii propter turpem quæstam, ut qui duo iudicia
adversus duos reos subscripta habent, nummolve ob

a Apud Iulianum Antecessorem novel. 123. c. 15. 24. 93. de illi-
citis. l. 10 p. 3. cap. 371. & p. 14. c. 42. b al. ca. c l. 10 p. 6. c. 389.
d Poly. l. 1. tit. 8. Pan. l. 2. c. 11. 15. e al. charitate. f Tob. 4.
g ut. l. 1. h al. evocari.

accusandum, vel non accusandum acceperint. Alii propter conditionem suam, ut libertini ^a contra patronos. Alii propter suspensionem calumnie, ut illi, qui falsum testimonium subornati dixerunt. Nonnulli propter pauperatem, ut sunt, qui minus, quam quinquaginta aureos habent. Hi tamen omnes, si suam injuriam exequantur, mortemve propinquo defendunt, ab accusatione non excluduntur. Liberi, libertique non sunt prohibendi suarum rerum defendendarum gratia de facto parentum, patronorumve queri, puta ^b si dicant, si se de possessione ab his expullos: scilicet non ut eximen vis eis intendat, sed ut possessionem recipiant. Nam & filius quidem non prohibetur ab ea parum, quod magis coheredem habet: sed eam rem lege Cornelii face- re permissum ei non est. ^c Ab alio ^d delatum alius de- ferre non potest: sed eum qui desistente accusatore de reis exemptus est, alius deferre non prohibetur. ^e Mul- tiem propter publicam utilitatem ad annonam perni- centem audiri a praefecto annonae deferentem Divi Ve- rris ^e & Antoninus rescipserunt. Famosi quoque acu- santes sine ulla dubitatione admittuntur. Milites quo- que, qui causas alienas deferre non possunt, qui pro pa- ce excubant, vel magis ad hanc accusationem admi- tendi sunt. Servi quoque deferentes audiuntur.

Hi omnibus auctoritatibus datur intelligi, quod nullus est con- demnandus, nisi iudicio ordinatissimo habitis aut convincatur, aut reum se ipse constitutor. Verum haec de illis intelligenda sunt, quo- rum crimina sunt occulta: ceterum, quae manifesta sunt, iudicia- rium ordinem non requirunt.

C. XV. ^g Sine accusatione, manifesta iudicentur.

Unde Ambrosius.

Manifesta, accusatione non indigent. ^h *1. in epistola ad Eugenium, quae incipit. Literas V. P. sic ait. Manifesta autem accusatione non indigere testatur beatus Ambrosius super epistolam ad Corin- thios, ita dicens de eo, qui cum nocera [iudicis non est, &c.] ut infra e. de manifesta.*

C. XVI. ^g De eodem. Item Nicolaus Papa Ludovico Regi in epistola, quae incipit [Syllabario].

Quod Lotharius Rex nepos vester facit, accusatore non indigent. Manifesta quippe sunt (teste e Apосто) opera carnis, fornicatio, immunditia, &c. ⁱ *Strophium est ex epistola, quae habetur in codice sepe me- morato monasterii Dominicianorum, in qua haec procedunt. Accusatore autem habere Lotharium non nisi illum, qui accusator scaturum in Apocalypsi appellatur, & ope- ra eius, quae se ipsa eisdem antiqui hostis iustitiam pa- rantur, profecto comperimus. Quae vero Lotharius Rex, &c.*

In manifesta si enim calliditate accusantium non opprimitur reus, nec tergiversatione proprium crimen celatur, cum culpa sua oculi omnium sponte se ingerat: atque ideo in talibus iudicariis ordo non requiritur: qui ideo constitutus est, ut nec innocentia infidus pateret adversantium, nec culpa delinquentium sententiam effugeret iusti examinis.

C. XVII. ^g Ordinem iudicarium manifesta non desiderat causa. Unde Stephanus Papa V. Leoni episcopo Thessensi.

De manifesta & nota pluribus causa non sunt querendi testes, ut sanctus Ambrosius in epistola ad Corinthios dixit, de fornicatore sententiam expo-

^a al. liberti. lege ro. lege r. b. al. veluti. * lege r. c. d. Senec. resposio hic sunt aliquot verba ex pandectis Flor. d. Anf. l. 12. c. 2. e. Gal. f. Vide supra c. manifesta. g. Icop. d. 6. 291. Penn. l. 4. c. 117. Amb. ad c. 1.

uens Apostoli. ^a Iudicis, inquit, non est sine ac- cusatore damnare: quia & Dominus Iudem, cum fundi- sciebat: sed quia non est accusatus, minime obicit. ^b Tollitur de medio vestrum, qui hoc opus fecit. ^c Ca- gnito opere isto pellendum illum fuisse de curia Fran- cigitis Apostolos censuit. Omnes enim crimines qui sciebant, & non arguebant. Publice enim nocentem suam loco uxoris habebat: in qua re neque iustitiam op- erat, neque tergiversatione aliqua poterat regi curiam. ^d *Et paulo post. [Absens facie, praesens autem auctoritas Spiritus, qui nusquam abest, iam iudicavi ut peccat- eum, qui hoc admisit, tradiditque in interitum curiam.]*

^e *Et ut integra hic epistola in collectione canonum sine cul- nomina in Vaticano sub hoc loco.*

3. pars. Sed sciendum est, quod eorum, quae manifesta sunt, alia sunt nota iudicis, & incognita aliis, alia sunt manifesta & occulta iudicis, quaedam vero sine nota iudicis, & alia. ^f *Quae dicitur nota sunt, sine examinatione factis non possunt: quaedam accusatoris persona assumitur, iudicaria potestas in una enim eademque causa nullus simul potest esse accusator & iudex.*

C. XVIII. ^g Quodam aliqui sunt corrigendi, quando tolerandi. Item Augustinus in homilia de penitentia, quae est 90. c. 12.

Multi & corrigantur, ut Petrus: multi tolerentur, ut Iudas: multi neciuntur donec ^e veniat minus, qui illuminabit & condita tenebrarum. ^f *¶ Nos vero à communione prohibere & quoquam a- postatam (quomvis haec prohibitio non dicitur talis, sed medicinalis) nisi aut sponte confessionem, aut aliquo, siue seculari, siue ecclesiastico iudicio con- vinctum, atque convictum. Quis enim sibi utrumque deest assumere, ut cuiquam ipse sit & accusator, & iudex? Cujusmodi regulam etiam Paulus Apostolus in ad Corinthios epistola breviter infirmasse intelli- gitur, quibusdam commemoratis criminibus, etiam si- fici iudicii formam ad omnia similia ex quibus- dam quibusdam commemoratis criminibus, etiam si- fici iudicii formam ad omnia similia ex quibus- dam daret: Ait enim [Scripti vobis in epistola meo- rum misere fornicariis. Non utique fornicariis arguimus aut avaris, aut raptoribus, aut adolis ser videntibus, quin debueratis de hoc mundo vivere, nisi cum re- sunt homines in hoc mundo viventes, nisi cum re- vivere: nec eos possunt lucrifacere Christus. Quae colloquium, convictumque vivaverit. Unde & Do- nus cum publicanis, & peccatoribus, comedens. ^g *¶ Non est opus, inquit, sanis medicis, sed male habentibus. Non enim venit vocare iustos, sed peccatores. ^h ¶ Non sequitur Apostolus, & & adjungit [Nunc Scitatis non committere scelerem. Si quis frater nominatur in vobis fornicator, aut idolis serviens, aut avarus, aut rap- tor, aut ebrius, aut rapax, cum iustus modum in con- cubum simul sumere. Quid enim mihi de his, qui sunt iudicare? Nonne de his, qui intus sunt, et ius- tis? De his autem, qui foris sunt, Deus iudicabit. Nonne ferre malum a vobis ipsis.] Quibus verbis facta est adit non temere, aut quomodo libet, sed per ius- tiam auferendos esse malos ab ecclesiae communione: per iudicium auferri non possunt, tolerentur pro- pter peccata, ab evitando, ab ecclesiae communione discedens, eos, quos fugere videtur, vincat, & hennam. Quia & ad hoc nobis sunt in scripturis etiam exempla proposita: velut in ⁱ *mede, ut si- sufferatur usque ad ultimum ventis ab eum: et in illa retia, ubi pisces boni cum malis atque ad iudic- rionem, quae futura est in litore, id est, in fine***

^a 1. Cor. 5. 23. 9. 4. si quis. ^b Beda. 1. Cor. 5. 1. ^c Poly. 1. 7. 117. 7. ^d 1. Cor. 4. d. 1. Cor. 5. e. 1. Cor. 5. f. Matth. 9. g. 1. Cor. 5. h. e. quomodo. ⁱ Matth. 9. l. Matth. 9.

quo animo tolerentur. Non enim contrarium est huic locoid, quod alio loco dicit Apostolus. [Tu quis es qui iudicas alienum servum? suo Domino stat aut cadit.] Nolit enim hominem ab homine iudicari ex arbitrio suspitionis, vel etiam ex ordinatio usurpato iudicio: sed potius ex lege Dei secundum ordinem ecclesie, sive ultro confesso, sive accusatum, atque convictum. Alioquin illud cur dixit? [Si quis frater nominatur aut fornicator, aut idolis serviens, &c.] nisi quia eam nominationem intelligi voluit, quæ sit in quemquam, cum sententia ordine iudicatio, atque integritate profertur? Nam si nominatio sola sufficit, multo damnandus sunt innocentes, quia sæpe falso in b quorum crimina nominantur. ¶ Non ergo illi, quos nominamus ægere & præmiterant, quarant sibi comites ad supplicium, nec gaudeant, quia plures invenierint. Non enim propterea minus ardebant, quia cum multis ardebunt.

C. XIX. ¶ *Peccatum, quod tantum iudicij nominatur, ab eo damnari non valet.*

Idem sermone in de virtutibus Domini.

Speccaverit, inquit, in te frater tuus, corripie eum inter te, & ipsum solum. Quare? quia peccavit in te. Quid est [In te peccavit?] Tu scis, quia peccavit. Quia enim secretum fuit, quando in te peccavit, secretum quare, cum corrigis, quod in te peccavit. Nam si solus noster, quia peccavit in te, & cum vis coram omnibus arguere, non es corripitor, sed proditor. Attende, quemadmodum vir justus Ioseph e, tanto flagitio, quod antequam sciret, unde illa conceperat, quam gravidam fenserat, & se ad illam non accessisse noverat. Restabatque certa adulterij suspicio: & tamen, quia ipse solus fenserat, ipse solus ferebat, quid de illo ait Evangelium? [Ioseph autem, cum esset vir justus, & nollet eam divulgare.] Mariti dolor: non vindictam quaerit: voluit prodesse peccanti, non punire peccantem. [Cum, inquit, nollet eam divulgare, voluit eam occulte dimittere.] & ipsa. ¶ Ergo ipse peccatum occulte corripit omnibus, quæ peccantur coram omnibus sunt, verò corripenda sunt secretis, quæ peccantur secretis. Ipsa Distribuit tempora, & concordat scriptura. Sic agamus sed etiam quando peccator ab aliquo aut ab altero nesciat, in secreto debemus corripere. ¶ *Paulo post.* ¶ Nolumus enim necesse quem homicidam Episcopum, & alius illum nemo noverit. Ego nolo d illum publice corripere, & tu quare interhibere? Profus nec prode, nec negligor corripio in secreto: pono ante oculos ejus Dei iudicium, terreo contentam conscientiam, persuadeco penitentiam. Hoc charitate prædit esse debemus. Unde aliquando homines reprehendunt nos, quod quisi non corripimus: aut putant nos scire quod nescimus, aut putant nos tacere, quod scimus. sed forte quod scis, & ego scio: sed non coram te corripio, quia curare volo, non accusare. ¶ Sicut homines adulteri in domibus suis, in secreto peccant: aliquando nobis produntur a verbis suis, pierrensibus, & sanibus; aliquando in secretum silentium querentibus. Non prodimus palam, sed in secreto arguimus. Vbi corripit malum, ubi moratur malum. Nos tamen vultus illud negligimus, ante omnia ostendentes hominibus in tali peccato continuo, faciemus & genti confessionem, illud vultus esse mortiferam.

¶ *Paulo.* *Secundus vero crimen est notum aliis, & non iudicij, nec tunc sine examinatione ferendum est: quatenus crimen sub occultum iudicij secretam fore videtur.*

¶ *Rom. 14. b. iniquus criminosus* [Beati in c. 5. ad Cor. c. Mat. 18. d. ad. 18.]

C. XX. ¶ *Sententia non precipitauer ferenda est.*

Unde Evaristus Papa a ait epist. 2.

Deus omnipotens, ut nos precipitate sententiae prolatione compeferet, cum omnia b nuda, & aperta sint oculis ejus, mala tamen Sodomæ noluit audita iudicare, priusquam manifeste agnosceret, quæ dicebantur. Unde ipse ait e [Descendam, & video, utrum clamorem, qui venit ad me, opere compleverint, an non est ita, ut sciam.] Deus omnipotens, cui nihil est absconditum, sed omnia ei manifesta sunt, etiam antequam fiant, non ob aliud hæc scilia multa (quæ hic prolixitatem vitantes non inferimus) per se inquirere dignatus est, nisi ut nobis exemplum daret, ne precipites in discutendis & iudicandis negotiis effemus, & ne mala quorumque prius quisquam præsumat credere, quam probare. Cujus exemplo monentur, ne ad profertendam sententiam unquam precipites simus, aut temere, indiligerterque indistincta quæque quoquo modo iudicemus, dicente veritatis voce [Nolite d iudicare, ut non iudicemini: in quo enim iudicio iudicaveritis, iudicabimini. & reliqua.] Nam mala audita nullum moveant: nec passim dicta absque certa probatione quisquam unquam credat: sed ante audita diligenter inquirat, ne precipitando quidquam aliquis agat. Si enim Dominus omnium, Sodomorum mala, quorum clamor ad coelum usque pervenerat, omnia sciens prius, nec credere, nec iudicare voluit, quam ipse ea cum fidelibus testibus diligenter investigans, quæ audierat, opere veraciter cognosceret; multo magis nos humani e, & peccatores homines, quibus incognita sunt occulta iudicia Dei, & hæc præcavere, & nullum f ante veram, iustamque probationem iudicare, aut damnare debemus, manifeste Apostolo dicente Paulo g [Tu quis es, qui iudicas servum alienum? suo enim Domino stat, aut cadit.]

¶ *5 pars.* *Quando autem crimen notum est iudici & aliis, aliquando reus infamatur factum: voluit si qui negaret intercesserit, quem sub oculis iudicis in conspectu multorum interfecit. Hic, quia secretum negat, sine examinatione ferri non potest. Aliquando evidenter ipsa operum reus esse restatur, quando opere publico crimen suum confitetur: tunc post secundum & tertium correctionem sine examinatione damnandus est, si corrigibilis exierit. In hoc inque ultimo casu intelligenda est auctoritas illa Ambrosij h, & Nicolai i [Manifesta accusatio non indiget.] Fornicatio enim ille, in quem, sine examinatione, sententia Apostolica profertur, publice coram omnibus noverant suam pro uxore habere. Lotharius quoque, de quo Nicolaus scribit, similiter publice uxorem suam dimiserat, & aliam superduxerat.*

C. XXI. ¶ *Sine accusatione, manifesta ferenda sunt.*

Unde idem Nicolaus Papa scribit Archiepiscopo, & Episcopo per Galliam, Italiam, & Germaniam constitutus.

Cæcus k, quod Lotharius Rex (si tamen Rex veraciter dici possit, qui nullo salubri regimine corporis appetitus restant, sed lubrica entervatione iniquis illicitis ejus moribus cedit) in duabus foeminais, Thierberga scilicet, & Gualdrada commisit, omnibus manifestum est. ¶ Sed & dudum Episcopos Thiergan-

¶ *a Et Gregorius l. Mor. 19. cap. 23. & in conc. Tribur. cap. 22. Anselm. lib. 3. c. 67. Polyc. lib. 7. tit. 1. Burch. lib. 1. c. 9. Penn. l. 4. cap. 16. Ivo p. 3. c. 240. b Flebr. 2. c. Gans. 18. d. Matth. 7. c. d. qui summo homines, & peccatores quibus. f 30. q. 1. c. nullum ante. g Rom. 14. h supra ead. manifesta. i sup. ead. c. qua Lotharius. k Ivo p. 4. c. 226. Regius omnia hæc refert lib. 2. c. 10. m. 171.*

dum & Gunterium in tali facto eum habuisse tutores, atque fautores penè totus nobis orbis undique ad limina, seu sedem confluentis Apostolicam referebat. & infra. ¶ Igitur decernente nobiscum sancta synodo, in presentia depositi, & ab officio sacerdotali excommunicari, atque à regimine Episcopatus alienari indubitanter existunt.

QVÆSTIO II.

Quid autem expoliatus ante iudicem stare non possit, multo auctoritatibus probatur.

C. I. ¶ Ante litem contestatam possessori cuncta sunt restituenda.

At enim Ioannes Papa I. a ad Zachariam Archiepiscopum.

Antiquitas h. decretum est, ut omnes possessiones, & omnia sibi sublata atque fructus cunctos ante litem contestatam perceptos à Episcopo, vel Primas possessore restituant.

¶ Perceptor] In vetustis exemplaribus, & epistola Innocentii, item, Eusebii est, perceptor vel Primas possessori restituit.

C. II. ¶ De eodem.

Item Nicolaus Papa.

Omnes c. leges tam ecclesiasticæ, quam vulgares, & publicè præcipiunt, ut omnia sibi ablata restituantur ei, qui suis est rebus expoliatus.

C. III. ¶ Nullus debet accusari, dum sui rebus fuerit spoliatus.

Item Stephanus Papa, epistola secunda.

Nullus à Episcoporum, dum suis fuerit rebus expoliatus, aut à sede propria, qualibet occasione pulsus, debet accusari, aut à quoquam potest ei crimen obijci, priusquam integritate restauretur, & omnia que illi ablata quocumque ingenio fuerant, legibus redintegrentur, & ipse propria sedi, & pristino statui regulariter reddatur: ita ut omnes possessiones, & cuncta sibi iniuste ablata, atque fructus omnes ante ceptam accusationem Primates, & synodus Episcopo, de quo agitur, funditus restituant.

¶ Caput hoc sua integritate ex originali est restitutum.

C. IV. ¶ Nec convocari ad synodum, nec in aliquo debet iudicari spoliatus.

Item Eusebius & fratribus constituitur per Alexandriam & Ægyptum, epist. 2.

In scripturis vestris reperimus, quosdam Episcopos vestris in partibus à propriis ovibus accusatos: aliquos videlicet ex suspitione, & aliquos ex certa ratione: & idcirco quosdam suis esse rebus expoliatos, quosdam verò à propria sede pulsos. Quos sciatis nec ad synodum comprovincialem, nec ad generalem posse vocari, nec in aliquo iudicari, antequam cuncta, quæ eis sublata sunt, legibus potestati eorum redintegrentur.

C. V. ¶ De eodem.

Item Iulius Papa in epistola ad Orientales, cap. 31. & 2.

Nullus g. potest convocari, aut iudicari, antequam omnia sibi ablata, & omnia iura ei in integrum restituantur: quia non habet privilegium, quo possit exui jam nudatus.

¶ Caput hoc confectum est ex decreto Iulii trigessimoinquinto & octavo, verbi tamen mutatis, & alio modo dispositis.

a Et Euseb. Papa epist. 2. b Pamm. l. 4. c. 47. c 23. q. 2. historia. s. hac omnes. In præfatione Isidor. in collectionem suam. d Burch. l. 1. c. 141. & 142. Ivo part. 3. c. 43. & 116. Concord. Pamm. l. 4. c. 49. e Et in decreto Iovanni I. f Anf. l. 3. c. 44. Ivo part. 3. c. 249. Pamm. l. 4. c. 45. g Burch. l. 1. c. 144. Ivo part. 3. c. 47. Pamm. l. 4. c. 46. Ca. 6. c. 267.

C. VI. ¶ De eodem.

Item Zepherinus Papa a ad Episcopos Ægypti, epist. 2.

Præceptum ergo est in auquis statutis Episcopos expolitos atque suis rebus expoliatos ecclesiis quibus recipere & primo suis omnia eis reddi. & demum, si quæ eos iuste aculare voluerit, atque periculo facere. tales esse decernentes, Episcopos recta sapientes, & ecclesia convenientes, ubi testes essent singulorum qui oppressi videbantur: nec prius eos respondere debere, quam omnia sua eis, & ecclesiis eorum, legibus integritate restituantur.

QVÆSTIO III.

Qua autem pena ferenda sit, qui in accusationibus sunt, canonum censura definit. Penam minime omnium cum dissensu excommunicationem accipit.

C. I. ¶ Deis qui non probanda obijciunt.

Unde Caus. 1. Papa b.

Si quis circa huiusmodi personas non probanda obijciat, auctoritate huius sanctionis intelligat se ipsam infamiam sustinere, ut damno pudoris, & castitatis dispendio discat, sibi licentia vereturque impati insidiari saltem de crimine non licere.

¶ Caus.] Sic est in plerisque vetustis: & habetur hoc in epistola unica ipsius, in qua proxime hæc anteceditur verba: Si quis Episcopus, infra ead. quæst. 7. In vulgata editione citatur Gregorius.

C. II. ¶ Si accusator in accusatione defecit, in litem recipiat.

Item Damasus Papa ad Stephanum Archiepiscopum, epist. 3.

Alumnior, si in accusatione defecerit, in litem recipiat.

¶ Verba ipsa Damasus referuntur infra 4. q. 4. c. 1. nulla inducitur.

C. III. ¶ De eodem.

Item ex decreto Hadriani Papæ in capitulo ad synodum collectis, c. 32. in medio.

¶ Qui non probaverit, quod obijcit, poenam quam intulerit, ipse patiatur.

C. IV. ¶ De his, qui falsis criminibus aliquem impetunt.

Idem 1.

Si quis Episcopum, aut Presbyterum, aut Diaconum falsis criminibus appetierit, & probare non potuerit, nec 2. in fine dandam ei communionem contemus.

¶ Idem] Sic est in plerisque vetustis codicibus. In vulgata autem legatur, Item Damasus Papa. Exstat autem hoc in capitulo Hadriani, c. 97. & in concilio Eliberitano, cap. 170. citat ex Carthaginensi. Et in vobis conciliarum ad Iulianum Thaginensem tertio.

¶ Nec in fine] Sic legitur in concilio Eliberitano, hoc tantum canone, sed etiam in alio. Quam ob causam, ut quæ ob gressum nihil est mutatum. Apud Hadrianum tamen est, in fine dandam ei non esse communionem. Apud Iovannem non nisi in fine dandam ei esse communionem.

¶ 2. pars. Aliud est accusationem non implere, & aliud est convictionem non probare. Illud enim nulli sine absolute, hoc autem licet.

C. V. ¶ Convictionem non est pro accusatione habendum.

Unde Fabianus Papa ad Hilarium Episcopum, epist. 3.

a Et in capitulo Hadr. c. 2. Ivo part. 3. cap. 246. Pamm. l. 4. c. 46. b In cap. Hadriani cap. 24. in epist. Sixti tertii. Cod. Theod. l. 1. tit. 2. c. 51. c 4. q. 2. nullus introducatur. Et ex Fabiano epist. 3. g. 6. c. 1. & ex Sixto inf. ead. q. 1. qui crimem. d Anf. l. 3. c. 44. p. 6. c. 24. Burch. l. 1. c. 195.

